

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
znanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnističu
v Maribor.

Odpriše rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neozicamo.

Nefrankovna pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocni pošlate knjige
se ne vračajo.

† Andrej Praprotnik.

Trpljenja tvojega so pótne srage
Porósile nam delo tvoje uma,
Ki si vršil brez vsakega je šuma,
Gojčec nazore vzvišene in blage.

Jož. Cimperman.

Dne 25. junija t. l. je zatisnil v smrtno spanje oči plemeniti mož, narodni učitelj, pesnik in pisatelj slovenski, zlata duša, blago srce — Andrej Praprotnik. Z njegovim plodovitim, nesebičnim življenjem je ugasnila živa zgodovina narodnega slovenskega učiteljstva, kateremu je bil vzgleden vodnik od prvega početka svojega učiteljevanja, neutrudljiv bojevnik za svete stanoyske prayice, vzorno marljiv na polji šolskega napredka, šolske književnosti in omike, na polji, ki je pred polstoletjem pokalo od suše in pretilo izpremeniti se v mrtvo stepo, nad katero tuli vihar, in na kateri mre v pekočem solnčnem žaru sleharna bilka, ki prikljuje iz tal! — Ta dolga dōba ima svoj početek in konec prvega razvoja v Praprotnikovem življenji. In resnično! Zadnja leta svojega trudapolnega delovanja je bil pokojni Praprotnik živ spomenik nekoliko pozabljenim, nekoliko mlajšemu svetu nepoznanim dogodkom preteklih dnij, spomenik onim bojem, v katere so ga zvali narodovi in osebni sovražniki. Ta veliki trud, ob spisovanji knjig prečute noči, užaljenost rahlo čutečega srca, skrb za ljubljeno družino — vse to je upognilo njega impozantno postavo, zarilo smrtnega črva v zdrave ude, da se je užalostilo človeku srce, ko je videl moža potrtega na telesu čakati dne, da ga reši Bog vsega mučenja. In zgodilo se je tako! Ob njega smrti naj oskromna naša beseda površno preletí dolgo dōbo delavnega njegovega življenja in tako pripomore, da se dostojno poslavi častno in slavno njegovo ime!

Andrej Praprotnik je bil porojen dne 9. novembra 1827. l. v Podbrezji na Gorenjskem kot sin skrbnega očeta in pobožne matere. Prve nauke je prejemal doma od tamošnjega župnika Fr. Pirca, poznejšega misijonarja v Ameriki, kateri ga je že v prvi mladosti odločil za učiteljski stan. Potem se je preselil k stricu Jakobu v Šent Jurij poleg Kranja, kjer je hodil v šolo do 1838. l. Potlej se je šolal v Kranji, od 1841.—1845. l. pa v Ljubljani.

Svoje učiteljsko delovanje je začel v domači fari, kjer je služboval dve leti. Leta 1848. je opravil učiteljsko skušnjo in se nastanil v Kamni Gorici. Štiri leta pozneje je šel v Šhoffo Loko, od tod leta 1853. na Dobrovo in končno leta 1858. na prvo mestno ljudsko šolo v Ljubljano, kateri je bil leta 1870. imenovan voditeljem in katero je vztrajno in v najlepšem soglasji s svojimi tovariši vodil do 31. decembra 1890., ko je bil na lastno

prošnjo umirovljen. Ob svojem umirovljenji je dobil Praprotnik najvišje priznanje, naslov šolskega ravnatelja in pohvalo mestnega načelnštva.

Predno preidemo na njega književno delovanje, naj še omenimo, da je bil Praprotnik 25 let ud e. kr. deželnega šolskega sveta, ud e. kr. izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole, dolgoletni predsednik „Slovenskega učiteljskega društva“, odbornik „društva v pomoč učiteljskim udovam in sirotam“, od l. 1862.—1866. tajnik ljubljanski „Čitalnici“, od l. 1865. odbornik „Matici Slovenski“, ki mu je poverila svoje tajništvo od l. 1876. do 1881., in kateri je bil ključar do svoje smrti.

Ko je l. 1848. ustanovil Ivan Navratil list za mladino „Vedež“, bil mu je prvi sotrudnik Praprotnik, kateri je vedno vanj dopisoval kratke povesti, basni in prilike ter koristne „izglede pisem mladim šolarjem v vajo“. V „Sloveniji“ se je začel l. 1849. potegovati za zboljšanje učiteljskih plač, l. 1850., ko je začel dopisovati „Drobtiniam“, pa je izdal za Kamnogoriško šolo „Perve slovenske perjoh“.

Leta 1852. je začel v Celovci izdajati Andrej Einšpieler „Šolskega Prijatla“. S kolikim veseljem je pozdravil Praprotnik ta šolski list! To svoje veselje je dokazal s tem, da je listu neumorno dopisoval. V „Šolskega Prijatla“ letnikih beremo neverjetno mnogo sestavkov v vezani in nevezani besedi iz Praprotnikovega peresa. V njem je priobčeval pesmi mladim in starim, navduševal in učil svoje tovariše, poganjal se za napredek ljudske šole, tožil o pomanjkanji šolskih knjig — kratko: v „Šolskega Prijatla“ je pisal prosto, od srca, dal je duška svojim čustvom, ki so ga razvnela in ga silila k delu v blaginjo ljubljene naroda. A bil mu je tu prostor še pretesen, nikdar ni mogel storiti zadosti, zato je pridružil že A. Janežiču, pisal v „Slovensko Bčelo“ in v „Glasnik slovenskega slovstva“. Iz te dčbe navdušenega, neizerpnega njegovega delovanja je vsklila iz vročega domoljubnega srca pesnikovega ona mehka, ognjevita, pesniška pesem: „Beseda sladka, domovina!“

Znamenita je tudi knjiga, katero je Praprotnik izdal l. 1852: „Spisje za slovensko mladino“. Leta 1887. je bila že petič natisnjena, seveda dokaj popravljena in pomnožena. — Svoje pesmi nabožne vsebine je pošiljal „Zgodnji Danici“, katera jih hrani obilico v svojih letnikih. Slovenski skladatelji so tem pesmim zložili napeve, in dandanes se po vsem slovenskem svetu ob različnih cerkvenih slavnostih prepevajo.

V Bleiweisovih „Novicah“ je l. 1849. izprožil Praprotnik misel o ustanovitvi učiteljskega lista, „de bi se učeniki in vsi šolski prijatelji v lastnim časopisu bratovsko in prijazno pomenili: kaj in kako bi za našo slovensko mladost bolje bilo, kako bi se zavere in protivniki odvernili.“ — „Novicam“ je ostal do konca zvest sotrudnik. Ni ga letnika, ki bi ne imel po več njegovih dopisov. Tu je nakopičenih obilo njegovih prigradnih, nabožnih in domoljubnih pesmij, takisto spisov, ki se tičejo šole. Znamenita je njegova razprava „Ljudsko šolstvo na Kranjskem“, kjer se v začetku veseli, kako lepo napreduje ljudska šola, dalje govori o šolskih knjigah, zahvaljuje one, ki pomagajo šoli k napredku in končno veli, da procvitajoče šolstvo obeta „boljše čase, kakoršnih si vsak pravi domorodec le želiti more.“

Kar si je Praprotnik tolikanj želel, to se mu je naposled vresničilo: začel je izdajati svoj lastni list, zagledal je beli dan l. januarja 1861. „Učiteljski Tovariš“, ki izhaja še do današnjega dne sedaj kot glasilo „Slovenskega učiteljskega društva“. — „Učiteljski Tovariš“ je — rekli bi — Praprotnikov dušni sin, kateremu je odslej posvetil vse svoje duševne sile. Največ je za svoj list pisal sam — koliko in kaj vse, tega ni môči tu našteti. Prvih 12 let mu je bil sam urednik in poleg truda, ki ga je imel pri urejevanji in spisovanji, moral se je boriti proti mnogim in premnogim sovražnikom, ki so mu delali zapreke in so skušali otroka pri krstu umoriti. Vsekdar se je odločno

potegoval za svojo in svojega lista čast. Pogumno je odgovarjal „Tagblattu“, ki ga je nesramno napadal. V isti dóbi se je naše šolstvo bistveno izpremenilo. Državni zakoni so ljudsko šolo iztrgali iz cerkvenega varstva in jo podredili državnemu nadzorstvu. Neka čudna sapa je zavela mej našim učiteljstvom. Čim bolj je klical „Tovariš“ k zloznemu delovanju po geslu, ki si ga je postavil kot glavno vodilo — vse za vero, dom, cesarja — tem bolj se je kazal razdor mej učiteljstvom, kateremu je pomagal do viška spis viteza Gariboldija: „Zur Lehrerfortbildung in Krain“. Kdo bi ponavljal vsa ta očitanja nasproti slovenskemu šolstvu, učiteljstvu in „Učiteljskemu Tovarišu“! Odločni, narodni in značajni učitelji so v posebni knjižici odgovorili tem napadom, a vendar se je takrat ustanovil „Krainischer Lehrerverein“ in pod uredništvom J. Zime nov šolski list „Lai-bacher Schulzeitung“. Take neprijazne okolnosti, skrb za šolo in dom so prisilile Praprotnika, da je izročil „Tovariševo“ uredništvo Mateju Močniku, ki je ta posel opravljajl do 1882. l., potem ga pa zopet Praprotniku izročil.

Tudi sedaj, ko ni bil več urednik, ni počival. Poleg drugih manjših spisov je sestavljal v Letopisih „Matice Slovenske“ poročila o njenem delovanju, spisal knjigi „Dr. Lovro Toman“ in „Slovenski spisovnik“, katerega je izdala družba sv. Mohorja.

Za svojega poznejšega urejevanja „Učit. Tovariša“ se je moral boriti proti starim sovražnikom, a krepko se je držal do svojega umirovljenja, ko je vodstvo I. mestne pet-razredne deške ljudske šole in uredništvo „Tovariševo“ izročil g. Andreju Žumru.

Da bode pregled njegovega književnega delovanja popolnejši, naj omenimo še nekatere njegovih spisov, zlasti šolske knjige. Tedanji šolski nadzornik dr. Fr. Močnik je bil Praprotniku zeló naklonjen, in po njegovem načrtu je spisal l. 1856. „Slovenski abecednik“, „Slovensko-nemški abecednik“ in leto pozneje „Pervo in Drugo berilo za slovenske šole“. L. 1858. je izdal „Koledar Slovenski“, l. 1861. do 1864. „Darek slovenski mladosti“ (3 zvezki), l. 1866. „Palček“ (koledar), l. 1869. „Slovensko slovnico za pervence“, l. 1871. „Učiteljski Koledar“, l. 1888. je pomagal A. Žumru in A. Razingerju sestavljati „Prvo nemško slovnico in prvo nemško berilo za slovenske ljudske šole“ itd. itd.

To vse nam zadostuje, da lahko rečemo z mirno vestjo in s popolnim prepričanjem, da je Praprotnik posvetil vse svoje življenje pevdzigi in napredku ljudske šole in blaginji svoje domovine. To njegovo neumorno, njegovemu zdravju izvestno kvarno delavnost je odlikoval presvetli cesar sam, ko mu je l. 1883. podelil zlati križec s krono za zasluge. Če kdo, gotovo je Praprotnik zaslužil to najvišje odlikovanje.

Žal samo, da je začel Praprotnik takoj po svojem umirovljenji bolehati. Vkljub temu pa je vedno ohranil svojo navdušenost za učiteljski stan, vedro sree in bistro glavo. Živel je do zadnjega udan Bogu, domu in cesarju. To trojno svojo ljubezen je očitno kazal v svojih pesmih in spisih ter s svojim delovanjem v šoli in zunaj šole. Telesno bolan je bil zdrav na duhu — mož, kateri bodi vzor slovenskemu učitelju. Storil je dovolj, v razmerah, v kakoršnih je on živel, ne bi mogel nihče več storiti. Bodi zasluženi mir njega blagi in plemeniti duši!

G. („Sl. N.“)

Je-li res učiteljstvo krivo slabe vzgoje šolske mladine?

(Nekoliko besedij v obrambo.)*

„Šolska mladina je vedno bolj zdvijana, nova šola, ta dragocena naprava, ne izgaja povsem prav mladine. Učitelji premalo pazijo na vzgojo jim izročene mladine.“ Take in jednake pritožbe slišimo čestokrat, tudi jih zamoremo čitati po različnih časnikih.

*) Govoril pri zborovanji učiteljskega društva za Ptujski okraj dne 3. marcija t. l.

Ako izražajo take pritožbe tudi možje, kateri poznajo pedagogiko, ako jih celo izustijo boleznim srcem, razodevajoč pravega človekoljuba, kateremu je trda volja, pripomoči, da se vsi nedostatki pri izgoji naše mladine odpravijo; potem mora vsak vzgojitelj le-té tožbe vestno in nepristransko preiskovati, ter se kot človek in kot mož tudi po njih ravnati.

Učiteljem je izročén žlahten kamen, da ga izbrusimo; ne sme nam torej biti vse jedno, ako neizvedenec in izvedenec trdita, da sta zapazila v tem žlahtnem kamnu tudi marog, naša naloga je, preiskovati, sta-li ta dva tudi spoznala prave vzroke te prikazni. Resnica je, da lahko oba (neizvedenec in izvedenec) zapazita napake in maroge, ali nasprotno je tudi istina — in na to posebno opozarjam — da je jedino izvedencu mogoče, najti in osvetliti prave vzroke takim prikaznim, oziroma odpraviti jih.

Oglejmo si nepristranskim pogledom нравstveno stanje naše šolske mladine. Učitelji imamo navado, da ga ne opazujemo le tako mimogredé ter da pri tem včasih najdemo bolehné izrodke. Ne, smatramo za najsvetejšo nalogo svojo, da vedno z največjo pozornostjo in marljivostjo raziskujemo ona tla, na katerih nam je zgraditi najlepše poslopje — ljudsko izomiko. Pri takih opazovanjih imamo vedno pred očmi one meje, do katerih more žareti mladostni žar, da lepo sveti in ogreva na okrog, ter da se ne spremeni v vse uničujoči požar. Vemo, da sta si veselje in preširna surovost dva sorodna soseda in tako sklepamo:

1. da je mnogo odraslih, ki ne poznajo razločka med mladežnim žitkom in surovo preširnostjo in

2. da žalibog nenravnost nekojega dela naše šolske mladine ni zgolj iznišljétina.

Iz prve okolnosti izvira jednostranska obsodba, katero mnogi nevedneži izrekajo o vsej naši šolski mladini.

O drugej okolnosti pa hočem obširneje govoriti.

Res je, da nahajamo med našo šolsko mladino v vzgojnem oziru dokaj izrodkov, kateri pretijo pokvariti dobra sreca druge mladine. In učitelju kot ljubitelju mladine, zapazivšemu take razmere, se zaradi tega zasadi globoko v srce ojster meč. Je-li torej krščansko, ako mu lahkomišelné roke ta meč še globokeje porivajo v krvavečo rano, trdeč: „Ti učitelj, ti novodobna šola kriva sta temu zlu!“ Ne, ako se govori tako iz premišljene namere, to je hudobija; ako pa je nevednost vzrok takim obtožbam, je to znota in naša skrb mora biti, pojasniti take znote.

Nenravnost v nekojem delu naše šolske mladine ni se prikazala še le v sedanjosti, bila je in bode toliko časa, dokler bode živel človeški rod. Ne le država, temveč vsak človekoljub ima dolžnost, omejiti jo ter čistiti od nje okužen zrak; a popolnoma izrupati je ne premore nobena sila.

Ako pa hočemo njeno moč omejiti, poiskati nam bode njene korenine, a to nepristransko.

Ako gre človek, ki je izrastel v nezdravem podnebjí, noseč smrtno kal tako rekoč že v prséh, v drugo zdravejše podnebjé iskat si zdravja, a vendar vedno bolj in bolj hira, kateri pametni človek bode obsodil le-tó podnebjé in trdil, da je ono krivo temu hiranju? Popotnik, prehodivši vzhodné dežele povrnil se je v svojo domovino. Komaj domov dospévši izbóli nenadoma za kužno boleznijo, katero je prinesel od ondot seboj. Kdo bode trdil, da je gnjezdo tej kužni bolezni v domovini? Kaj pa, ako moža-poštenjaka nevedé prekani rokovnjač, katerega pa svet ni poznal in ga cenil poštenjaka, ter mu pri kupčiji vroči ponarejen denar, kojega pri izdaji kar spoznajo. Kdo bode sodil o prvem, da je on ponarejevalec denarjev, torej goljuf? In tako je v tisočéréh jednákéh slučajéh.

Le ubogi učitelj, ki itak nosi že dovolj težko butaro, je razpostavljen tudi takim krivičnim obsodbam.

Z vso odločnostjo moramo zavračati trditev, da sta šola in učiteljstvo kriva ne-nravnosti in slabe vzgoje šolske mladine. Naše klevetnike pa pozivljamo: „Idite, in oglejte si natančneje kraje, iz katerih dohaja deca, katere nam je vzgojevati! Nepri-stransko razmotrujte domačo vzgojo, posebno v onih družinah, iz katerih dohajajo „npravstveno pokvarjeni otroci“. V kolikih družinah bodeite našli oni navdušujoči, sveti žar, kateri ima prešinjati srea starišev-vzgojiteljev, da postanejo iz njihovih gojencev čednostni ljudje? Koliko starišev pa je, ki imajo o pravej vzgoji otrok le količkaj pojma? Mar-li res mislite, da niso za otroško vzgojo važna, rekel bi merodajna, prva otroška leta, katera preživé deca zgolj v domačej hiši in v katerem času je njih vzgoja izročena jedino le domačim? Čujte, kar pravi Jean Paul: „Der Mensch lernt in den ersten drei Lebensjahren mehr, als in den drei academischen“.

Vir večini npravstvenih napak iskati nam je torej navadno v prvih otroških letih, če dotični vzgojevalni činitelji tega tudi priznati nočejo.

V vzgojevalnem poslovanji posameznih družin najti sta namreč le dva slučaja možnosti:

a) stariši se ali trudijo otroke svoje povsem dobro vzgojiti ali pa

b) mislijo, da se razvijajo otroci kar sami po sebi ter se za vzgojo svojih otrok le toliko zanimajo, v kolikor jih baš silijo v to naravne potrebščine.

Čudno, jako čudno se morda marsikom zdi, da nahajamo npravno in fizično pokvarjene otroke pogostokrat v takih družinah, o katerih nam je znano, da jim je mnogo ležeče na dobrej vzgoji svojih otrok. Ako pa stvar natančneje razmotrivamo, pridemo k spoznanji, da baš ni mogoče drugače biti. Pri takem razmotrivanji vzgojevalnih različnosti našega ljudstva zapazimo s tipičnim jasnogledom naslednje tri slučaje:

I. Pedagogična razumnost in vzgojevalna možnost (tu sem prištevam potrebni čas itd.) sta si družici. V družinah, kjer se ti skupno nahajata, je dobra vzgoja vdomačena; škoda, da jih je le malo.

II. Vzgojevalne možnosti je obilo (morda celo v preobilici) nedostaje pa pedagogičnega razuma, ali pa ga zatemnjuje slepilo ozkosrčnih predsodkov in pretirane ljubezni do nedolžnih angeljčkov.

Taka vzgoja napravlja neizrekljivo škodo ter je pravi vrec, iz katerega izvira domišljavost, samoljubje, trdosrčnost, trinoštvo; lastnosti, ki preplavijo vsako odkritosrčnost in vsako npravnost človeško. Tukaj moramo učitelji-vzgojitelji braniti in zamaševati, ako hočemo vstaviti ona zla, ki vtegnejo pozneje s strašansko in vse uničujočo silo izbruhniti. In ravno iz takih družin dohajajo najpogosteje tožbe „o slabej vzgoji novodobne šole“, kajti ravno navedeno slepilo ne pripuša starišem videti resnice. Tukaj se vresničuje svetopisemski izrek, da marsikateri zapazi pezdír v očeh bližnjega, a si ni svest bruna v lastnem svojem očesi.

III. V tretjem slučaji nedostaje pedagogičnega razuma, če ga je tudi kaj, prevladuje većinoma absolutna vzgojevalna nemogočnost.

Ta stavek velja „siromašnim družinam“, in žalibog, ne da se tajiti, da siromaštvo (pavperizem) kvalitativno in kvantitativno narašča. Kam nas bode ta socijalna beda privédla, ni nam možno pregledati, tudi nočem o nje prosvetno zgodovinskem pomenu dalje razpravljati. A žalostno resnico čutimo vsi, da nam siromaštvo baš pri vzgoji mladine napravlja trdih ovir. Zapuščeni, ubogi otroci so jasne priče pogubonosnih njegovih dejstev, kažočí nam fizično in psihično, osobito pa npravno močvirje. — Strašni boj, boj za obstanek, katerega je biti obžalovanja vrednim roditeljem s pomanjkanjem in njegovimi dru-

govi, jemlje jim šestokrat ves čas, da ne morejo posvetiti se vzgoji zapuščenih svojih otrok. Sreca mora boleti vsakega človekoljuba, videčega, kako taki, negovanja potrebni otroci brez vsake materine skrbi in vzgoje po več ur na dan samim sebi prepuščeni čepijo po zaduhlih, na pol podrtih kočah, med tem ko si morajo njih ubogi stariši iskati potrebnega vsakdanjega kruha. Večkrat pa celo vidimo take štiri- do šestletne otroke krdeloma pojati se po vaseh, kjer si priučijo prve prakse v beračenji, mnogokrat tudi v tatvini. A nahajamo tudi mnogo takih brezvestnih starišev, ki svoje otroke celo sami napeljujejo k takemu pogubnemu življenju.

Iz navedenega sledi, da mora tisti, kateri hoče o vzgoji naše šolske mladine govoriti in soditi, iti poizvedovat nazaj k viru otroške vzgoje, t. j. v domačo hišo. In kdor bode to storil brez vsakega predsodka in iz poštenega namena, presenečen in razžalosten bode, videvši nepravilnosti, ki se prikazujejo in polagoma razvijajo pri нравstvenem stanju šole obiskujoče mladine. To bode lahko povsod opazoval, kjer vladajo isti organični in socialni odnošaji. Priložnosti bode seveda imel več po mestih, nego na kmetih, kajti resnica je, da je mladina po mestih bolj izprijena, kakor na deželi. A tudi socialne razmere so po mestih, kakor sploh v krajih, kjer veliko ljudi skupaj prebiva, čisto drugačne, nego na deželi, kjer se ljudstvo drži v gotovem pomenu še patrijarhaličnega redü. Mesta so torej za razvoj socialne bede veliko ugodnejša tla, kakor tá. Zategadelj ima tudi vsako revolucionarno gibanje, vse socialne delavske krize, lopovstva itd. svoja gnezda po obljudenih mestih in krajih, od koder se potem tudi po deželi razprosté.

„Vsem tem razlogom pritrjujem“ — odgovoril mi bode marsikdo — „ali ne da se tajiti, da postajajo otroci ravno v letih šolske dolžnosti svoje najbolj razposajeni in hudobni. Tega je vendar-le šola kriva“.

Prvi stavek ni povsem neresničen; a tukaj je mnogo uzrokov, ki skupno vplivajo. Šola še ne obiskujočo mladež nihče natanko ne opazuje; slabo seme, katero so zasadili stariši, pri njej še le poganja kali, pozneje se popolnoma razvije ter vse boljše нравstveno življenje otrokovo zamori. V dobi šolskega obiskovanja, to je od 6. do 14. leta pa je iznaten del naše šolske mladine izven šole brez vsakega nadzorstva in to zaradi tega, ker stariši njihovi ne umevajo vzvišene jim naloge dobre krščanske vzgoje.

Posledica temu je, da začne v domačej hiši bogato izsejano seme nenravnostnega življenja pri zanemarjenih otrokih rapidno poganjati in razprostirati mladike svoje. To zapazi sedaj sleherni, tudi tisti, kateri mladino samo površno opazuje. Kar je bilo v dobi pred šolsko dolžnostjo še skrito, postalo je sedaj očito. Kaj pa more šola zato, če so stariši mnenja, da mora v dobi šolske dolžnosti šola sama vzgojevati njih otroke? Kaj morejo učitelji za to, ako mislijo sedaj stariši, da jim ni dolžnost vplivati na vzgojo svojih otrok? Šola pa tudi nikakor ni v stanu zabranjevati, da ne bi slabe socialne razmere izvan šole neugodno ne vplivale na šolsko mladino. Ne obsojajte torej šole in učiteljev!

Kar je v učiteljevi moči, itak stori, da vzgaja izročeno mu mladino k versko-nravnstvenemu življenju. Je-li mogoče učitelju to tudi storiti, kedar je mladina izven njegovega nadzorstva? Zamore pa tudi učitelj vse napake, katere so pregrešili stariši pri domačej odgoji mahoma in korenito popraviti? Sploh pa bi naj ne bil kritik pri ocenjevanji delokroga, kateri je odmerjen ljudskeji šoli gledé na vzgojo mladine, preoptimističen.

Kdor pozna šolske razmere in je imel priložnost, obiskovati naše šole, pritrditi mi mora, da so v njih boljše razmere gledé na disciplino, intelektuelnost in nravnost, nego v marsikaterih družinah in to vzlic temu, da učiteljem nedostaje vzgojevalnih sredstev.

Brez truda bode lahko nvidel, da imajo otroci v sedanji šoli veliko manj, to se pravi čisto nič časa, pripravljati se med poukom za vsakovrstne vragolije (muthwillige

Streiche), kakor se je godilo v tako zvanih „starih dobrih časih“. Še mlademu učitelju, pravil mi je dorastel, krepek kmetski mož, kako so se nekdanj v tistih „dobrih časih“ med poukom dogovarjali učenci iz vasi A., kako bodo one iz sosedne vasi B. po šoli naklestili. In naopak so tudi oni iz slednje vasi urejevali svoj „Feldzugsplan“. In tako se je prigajalo, da so imeli med potoma iz šole domov cele, dobro osnovane bitke, iz katerih je dohajal marsikateri paglavec z ranjeno butico na dom. In priprosti ta mož dostavil je označujoče bezedo: „Sedaj se pa otroci lepše obnašajo; priznati moram, da smo bili svoj čas razposajenejši in surovejši“.

Kdor pa v jednomér trdi, da ljudska šola v tej zadevi ni brez vsake krivde, naj tudi premisli, da smo učitelji preobloženi z učno tvarino ter da vpliva, kakor sem dokazal še mnogo drugih okolnostij, da v vzgojnem oziru ni vse tako, kakor bi radi, da bi bilo. Žalostna resnica, katero vidimo lahko vsaki dan, je tudi, da je mnogo starišev, ki vse, kar stvarja ljudska šola dobrega in lepega, z nezaupljivimi očmi ogledujejo; isto tako je tudi resnica, da čednosti, katere je ucepil učitelj z velikim naporom v mladostna srca, pozneje lehkomišeljne in sovražne roke domá v nekoliko trenutkih pokončajo. Kedaj bodo nastopili oni časi, ko bodeta dom in šola složno delovala pri vzgoji mladine? Ta prekorsna sloga ostala bode še dolgo, dolgo zgolj „pobožna želja“. — Prepuščam nepristranskemu opazovalcu, da izreče sodbo, kdo je tukaj kriv in kdo je prouzročil omenjene nedostatke, oziroma kdo je v stanu, odstraniti jih.

Ako bi imelo učiteljstvo pravico, šolo postavno reorganizovati, gotovo bi ga bili n. pr. pri osnovi novih šolskih zakonov vodili pedagogični nazori ter bi ne bilo pri poglavlji o disciplinarnih sredstvih zašlo iz skrajne nečlovečnosti v ono pretiranega sladkobnega človekoljubja. Tako pa nedostaje šoli dovolj potrebnih disciplinarnih sredstev. Le mislimo si otroka, prišedšega iz očetovih rok, v katerih je neomejena oblast, v tem oziru nasproti razposajenim paglavcem onemoglo šolo. Le prehitro zapazi „prebrisani fantalin“ veliki ta prepad. Ščit, katerega zamoremo proti razdivjanji mladine v tem slučaju uspešno uporabljati, je jedino **učiteljev ugled**. Sedaj pa vprašam: Ni-li v nebo kričeča krivica, ni-li nekrščansko, ako kedo to od učitelja z velikim naporom zgrajeno poslopje neusmiljeno podere, mesto da bi ga podprl in ojačil? Zamore učitelj potem še uspešno delovati pri vzgoji mladine? Ne, in stokrat ne! Tako delo obsoja se samo in njega seme mora obroditi žalosten sad, kateri bode napravljajl še mnogo preglavic onim, ki so ga zasejali in tako nespametno negovali.

Kaj ne, žalostna slika za prihodnost. ●

Končati hočem. Mnogi mi bode morebiti predbacival, da sem pesimist; pa poudarjati moram, da sem govoril le o onem delu naše šolske mladine, ki je v resnici npravstveno propadla, ali ki brzimi koraki hiti temu propadu nasproti. Očividno je, da tu ne bodo pomagali samoteri (sporadični) poskusi poboljšavanja. Ako bi hoteli korenito odpraviti vse omenjene nedostatke, spremeniti bi se morale deloma naše današnje socijalne razmere.

Dokazati sem le hotel, da šola in učiteljstvo nista kriva slabej vzgoji šolske mladine in da nam delajo hudo krivico vsi, ki kaj takega trdijo in nevedno ljudstvo begajo.

Združimo pa vsi, kateri smo poklicani vzgojevati milo našo mladino v ta namen vse svoje moči, delujmo neumorno, nesebično in složno na težavnem a prelepem polji dobre, krščanske vzgoje, katera bode kazala mladini pravo pot, ki jo vodi do časne in večne sreče. Ako bodemo vzajemno delovali, ne bode izostal vspeh in ponosno bode zrl narod naš na „učenike“ svoje, katerim se je posrečilo odvrniti od mladega zaroda uničujočo kugo — npravstveni propad. Ponosni pa bodemo lahko gledali vsi lepo delo naših slabih rok. Takrat bodo prišla srečnejša doba in preminole bodejo take pritožbe, ki jih dan

danes tako pogostoma čujemo gledé na vzgojo šolske mladine. Res, da nas bode stalo obilega, težkega truda, a predragi! ne ustrašimo se ga, neumorno delujmo z združenimi močmi! Geslo naše bodi nam: Naprej naprej! In z Božjo pomočjo, šlo boče. Vse nas pa naj pri tem delu navdaja sladka, navdušujoča zavest, da tako v resnici „sveto služimo sveti domovini“.

Fran Podobnik.

Leposlovje — izobraževalna sila.

Profesor Janko Košan.

(Dalje.)

Razun šole pa imamo še dosti sredstev, ki širijo v našem smislu omiko med prosti narod. Nadejamo se, da ne dolgočasimo častitih čitateljev „Popotnik“-ovih, ako obrnemo njih pozornost v naslednjem na nekatera najvažnejših novodobnih sredstev, ki imajo taisti smoter, da pospešujejo nravni in duševni blagor prostega naroda, ter pretehtujemo ob kratkem njihovo vrednost in kažemo nova pota tam, kjer njihova nedostanost pride na dan.

Bila je doba, v katerej so bile duševne potrebe prostega ljudstva zelo majhne, da neznatne. Čas, ko je črnoglavček, na veji sedeč, učil „otroke človeške modrosti“: ¹⁾

„Za slavo se mnogo
Ne klanjaj ljudem,
Če zdravega spanja
Želján si očem!

Nedolžnost ohrani,
Ostani vesel,
Ob tem zadovoljen,
Kar bodeš prejel!

Jaz nésem nikoli
Ni žel ni oral;
A vsega mi Oča
Obilo je dal“.

je davno minil. Novodobne ideje se širijo tudi med najnižje sloje ljudske — vprašanje je le, v katerej obliki. Ako si ne prizadevamo mnogo truda in troškov, da se narodu podaje tečna dušna hrana, se ne smemo čuditi, da ponujajo nepoklicani šuntarji ljudstvu te novodobne ideje v deloma jednostranski, deloma spačeni podobi, da se uda sanjarstvu in prenapetim terjatvam, ki se nikakor ne dajo izvesti, da se ga polasté naposled samopašne želje, ki se ne morejo izpolniti. Že pred 100 leti povzdignil je Mirabeau svoj glas: „Bodite oprezni; vam, ki želite, da bi ljudstvo živelo v nevednosti, proti največja nevarnost. Ali ne veste, kako lahko postane iz brezumne živali deroča žival?“ V novejši dobi so se začeli v knjigah in z živo besedo potegovati za to, da so izobraženi in imoviti ljudje poklicani skrbeti ne le, da se zboljša gmotno stanje siromaškega ljudstva, ampak tudi za izobrazbo nevednega ljudstva; kajti sicer pride v roke najhujšim zapeljivcem. Izmed občekoristnih naprav sedanje dobe zavzemljejo gledé na važnost prvo, z ozirom na njih istinite uspehe imenitno mesto tiste, ki so prevzele nalogo, da pospešujejo ljudsko izobrazbo, da blažijo sree in nravi narodove, a množijo tudi njegovo znanje, katero potrebuje za življenje.

Jedno takih glavnih sredstev, ki se v to svrho rabijo, so predavanja o kulturno-zgodovinskih, narodno-gospodarstvenih, literarnih, prirodznanskih, tudi strogo

¹⁾ Levstikovi zbrani spisi. I. zv. Ljubljana, 1891, str. 124 in 125.

leposlovnih predmetih. Takšna predavanja prirejajo po mestih in trgih čitalnice, bralna, obrtna, delalska, rokodelska in jednaka društva. Tudi pisatelj teh vrstic je že nekolikokrat predaval o raznih predmetih, a vedno bolj vsiljuje se mu prepričanje, da po tem pota za „ljudsko omiko“ v pravem pomenu besede ne dosežemo dosti uspehov, ako hočemo ustrezati očitnim potrebščinam, nravno in duševno stanje našega naroda povzdigniti. Kmečki del, ki znaša $\frac{3}{4}$ vsega slovenskega prebivalstva ter že radi pomanjkanja drugih izpodbudkov zasluži, da ga vzamemo bolj v svojo skrb nego meščane, se takih predavanj skoro nič ne udeležuje. Tudi udeležba po mestih, — ne samo po naših, ampak povsodi — je tako pičla, da rodoljubnemu predavatelju mine sčasoma vsa navdušenost za ta način ljudskega izobraževanja. Razun tega prihajajo k tem predavanjem skoro iste osebe, kojim je primeroma še najmanj treba, ki se prištevajo k „izobražencem“, ki že čitajo kak boljši dnevnik ali bolje knjigo, zahajajo celo v gledališče h kaki klasiški predstavi itd. Ogromna večina neomikancev, ki od izobraževalnih sredstev, katera mu je dala šola, rabi pozneje le malo ali jih vsaj ne obrača prav v svoj prid, odteguje se do cela predavanjem, ki so prav za prav njim odmenjena; ti ljudje porabijo sčasoma, često jako hitro to, česar so se v šoli naučili, in pri tem hira žalibog prav mnogokrat tudi dušno življenje.

Recimo pa, da se nam v resnici posreči privabiti prosto ljudstvo k takšnim predavanjem, in da so nam primerne velikanske dvorane ter primerno število govornikov na razpolaganje, ki bi bili v znanstvenem in govorniškem oziru svojeji nalogi kos in obdarovani z močnim glasom: ali bi se na ta način pospeševala bistveno „omika“ teh poslušalcev? Res je, da omikanca vzbuja izdatno živa beseda govornikova, da začenja o dotičnem predmetu premišljevati in se ž njim, čitaje dobre knjige, na drobno seznaniti — za poslušalce te vrste je vrednost takih predavanj neovrgljiva, — ali resnica je tudi, da je za neomikance ali za poslušalce na nizki stopnji omike stoječe predavanje nerazumljivo, le zmedeni roj mislij in dogodkov, brez učinka. Menda razume slušatelj kako drastično ali šaljivo opazko, kak zgleđ iz vsakdanjega življenja, snovanju mislij ne more slediti; kajti ne sme govorniku v besedo seči in zahtevati, da mu pojasni ta ali oni stavek, katerega ni razumel; in tako so mu tudi sledeče misli, ki so zgrajene na temelju onega stavka, nejasne. Če pa čita nejasni stavek v knjigi, „črno na belem“, more ga dvakrat, trikrat mirno prečitati in celej razpravi do jedra priti. Znano je, kako napačno razumejo dostikrat časnikarski poročevalci predavanja in govore najizvrstnijih predavateljev in govornikov; in kdo bi časnikarske poročevalce štel med najbolj neizobražene slušatelje? Iz tega pa smemo vsekako sklepati na razumnost poslušalcev, ki so manj omikani.

Žalostne prikazni, da naša društva — pa ne samo v naših društvih, pri vseh narodih pojavlja se taista prikazen — tožijo, češ da se pri predavanjih od leta do leta krči število obiskovalcev, nočem tu natančneje pretresovati, ker je pri tem razun višje navedenih vzrokov sokriva še cela vrsta drugih vzrokov: nedostojno vsiljevanje političnih razprtij tudi v krog strogo izobraževalnih teženj i. dr.

Dosti večje vrednosti za neizobraženea so knjige, kakor smo že tolikrat poudarjali. Brez dvoma se nahaja veselje do čitanja v našem narodu v veliko večjej meri nego veselje do poslušanja izobraževalnih predavanj. Naše ljudstvo rado čita in rado mnogo čita. Pri nas budijo to veselje deloma župnijske knjižnice, knjižnice čitalnične, knjižnice bralnih društev itd. V velikih mestih pri mnogoštevilnih narodih so osnovali in še snujejo ljudske knjižnice, kjer se ponuja ljudstvu relativno dosti dobrega berila. Take knjižnice so za vsakega odprte ali vsaj za jako nizko odškodnino pristopne. Tudi v našem cesarstvu štejemo nekaj ljudskih knjižnic: Dunaj jih ima celo 12, in v Gradci so usta-

novili in otvorili 1. sušca t. l. ljudsko knjižnico, ki primeroma še vrlo uspeva. Ali ne gledé na jako majhno število takih poskusov se te knjižnice večinoma niso obnesle. Tako n. pr. obiskuje vseh 25 izborna oskrbljenih ljudskih knjižnic berlinskega mesta, ki šteje $1\frac{1}{2}$ milijona prebivalcev poprek na leto okoli 15.000 oseb, to je po 1 obiskovalec pride na 1000 prebivalcev. Čudno pri tem pa je, da se znamenita večina naštetih obiskovalcev nabira med učitelji, dijaki, uradniki, trgovci; delalci in rokodelci, katerim so knjižnice odmenjene, stoje v imeniku tistih, ki si izposujejo knjige, še le na drugem mestu. Pri drugih enakih napravah izkušnje niso boljše ali pa še bolj neugodne. Častne izjeme pa ne morejo splošne sodbe sprevreči. Ugodne razmere v severni Ameriki in na Angleškem za evropsko suho zemljo niso merodajne.

Vrh tega zde se odličnim zdravniškim krogom ljudske knjižnice pa tudi tako zvane knjižne posojilnice, semeniške knjižnice i. dr. v zdravstvenem oziru naravnost nevarne, češ da prenašajo iz roke v roko potujoče knjige kal okuženja, kakor izkušnja uči, zlasti ker bolniki in okrevanci tudi v nižjih slojih ljudstva radi čitajo. Glasovit zdravnik in higijeničar piše: „Znano je, da ima veliko ljudi navado svoje prste osliniti, kedar knjigo prelistujejo. Mnoge bolezni pa so baš po slinah in pljunkih nalezljive; zlasti bolniki kašljalci lahko prenesejo zarodek bolezni, ki se nahaja v pljuncih, na papir. K takim boleznim spadate najnevarniši in najstrašnejši bolezni, kolikor jih dozdej poznamo, sušica ali jetika in davica. Kdor pozna razmere, mora priznati, da je popolnoma neizogibno, da se zamažejo in pogrdijo knjige, ki je denemo bolnikom v roke, s takšnimi prenašalci nalezljive bolezni. K omenjenima boleznima pridruži se več boleznij, pri katerih se prenaša kal bolezni na papir, ako se ga le dotaknemo s prsti; semkaj spada škrlatica, ošpice (ogrec), kozé ali osepnice. — Seveda se obdrži le peščica takih nevarnih kalij na knjigah, ki potujejo iz ene roke v drugo, ker neznano veliko število neškodljivih bakterij, takozvana gniloplodna zalega, pokriva liste in platnice, in ker sploh mislijo, da te povsod se množče in razvijajoče kali one maloštevilne zarodke bolezni navadno zamorijo in izpodrinijo, tako da ima narava sama svoj lastni lek. Ali dostikrat nahaja se še v izposojenih knjigah toliko še ne zatrtih škodljivcev, da se bolezen v druge obitelji zanesti mora. Kolikrat se primeri, da se v rodbini, ki je bila dozdej zdrava, naenkrat prikaže jetika, da v zavodu ali semenišču začne sušica počasi, a tem neusmiljeneje razsajati, in da nam umori marsikaterega nadobudnega mladenčca ali vrlo devico! Zaman si belijo stariši in učitelji glave, zaman išče zdravnik vzrokov postanku nepričakovane nesreče. Na knjižnice še dozdej v takih slučajih nikdo ni mislil, vendar se ne bomo gostokrat varali, ako trdimo, da se je bolezen iz knjižnice priklatala in ukradla v mlado življenje. Zato ne moremo drugače, nego da obračamo pozornost na nevarnost, ki preti tudi od te strani zdravju človeškemu. Dasi se v vseh primerljajih tiče le majhnih odstotkov, moremo vendar pomisliti, da nam je tam, kjer gre za blagor milijonov ljudi, računati z visoko številko. Zategadelj je zelo važno, da pridemo v okoliščinam, ki so le na videz nepomenljive, ter moramo vsako podjetje z veseljem pozdravljati, ki ponuja ljudstvu priliko, da srka iz snažnih knjig duševno hrano, ne da bi mu bilo treba umazanih v roke jemati“.

(Dalje sledi.)

Listek.

Tutti frutti.

Dekliško večrazrednico v malem mestecu M. je obiskavala tudi dvojica živih in razposajenih deklet Skrlečevih, katerih oče je bil poslovodja v usnjarnici Levčevaj. Dekletci sta bili pokvarjeni kar je mogoče, kajti mati jima je vsikdar rekala: „Milica, če te bođe gospodičina kaznovala, pa pridi takoj domov; jaz ne pustim, da bi vaju kedo kaznoval“. Seveda je bila Milica pravi škrat v šoli. Ako ni mogla ināče kljubovati učiteljici, padla je iz klopi, samo da je bilo nekaj nemira. Da je učiteljica primerno postopala proti takim pojavom, se pač ume. Pa slepa mati je le trdila, da je njena hčerka pridna, ter je le učiteljica uzrok razpora, ker Milico kaznuje kakor kako kmetsko deklet. Da bi si malo svoje težko srce ohladila, je šla h tovarišici učiteljice svoje Milice, gospe Meričevaj. In kaj je storila gospa Meričeva? Slepí materi je iz gole uljudnosti, pozabivši vse pojme o kolegijalnosti in disciplini, pritrjevala. „Ona je pač prenagle krvi, pa ne loči v svoji jezi meščanskih otrok od kmetških. Bodite kar mirna, gospa Skrlec, jaz bom gospodičini Rak že povedala, kako naj ravna z Vašo Milico“. Tako je tolačila gospa Meričeva tovarišico obrekujōčo gospo Skrlec. In gospodičini Rak je drugi dan rekla med drugimi: „Ne smeš tako huda biti nad Milico, saj veš da ni kmetska in vse meščanske so bolj rahlega srca. Mati je tožila, da deklico sovražiš in črtiš; to pa veš, da mater boli“.

Gospod Pohlevni je znal za godove vseh udov krajnega, okrajnega in tudi nekatere deželnega šolskega sveta. Ni bil pa morda sotrudnik ka-

kega odbora, ki bi imel sestaviti razne statistične tabele. Ne, mož je bil praktičen. Čestital je vsakemu izmed gori imenovanih mož za god in za novo leto v najservilnejšem tonu ter tako utrjeval fundament učiteljskega ugleda. Ko se mu je pri okrajni učiteljski skupščini okrajni šolski nadzornik zahvalil „für die grosse Aufmerksamkeit“, se mu je obraz razlil v nebeški nasmeh, kakor ciganu, če mu podaš kos slanine.

Grof Herbertock je bil gladek kot jegulja. „O gospod učitelj Drzni, kaj pa vi želite?“ tako je pozdravljal učitelje, ki so prihajali v uradnico c. kr. okrajnega glavarja. In ko je gospod Drzni v vsi ponižnosti povedal, da je vložil prošnjo za voditeljsko službo v Zagrajenem selu ter prosil gospoda grofa milostne podpore, je gospod grof s plemenitasko grandezzo mahnil z malo desnico ter dejal: „Bodite brez skrbi. Jaz sem za vas in upam, da je okrajni šolski nadzornik tudi Vaš prijatelj. Zatrjujem Vam, da boste prmo loco predloženi. Priporočim Vas še svojim somišljenikom pri deželnem šolskem svetu, ker Vas poznam kot vestnega učitelja, kateri se ogiblje strankarstva v socialnem življenji. Z Bogom!“ Gospod Drzni je veselja pijan prišel domu na Vranje brdo ter poljubovaje malega Milančka pripovedoval svoji ženki o grofovi prijaznosti. — Teden pozneje je pa čudno gledal, ko so mu pravili, da c. kr. žandarji pozvedujejo pri županah in krčmarjih okoli Vranjega brda, je-li g. Drzni res radikalec, pijanec ter — revolucionar?

Rešetar.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“. Za letošnje glavno zborovanje so naznanjena do zdaj samo sledeča vprašanja. 1. O volilni pravici ljudskih učiteljev v razne zastope; 2. o tem, ali kaže pri razširjanji šol otvarjati vsporednice mesto višjih razredov; 3. o šolskem uradovanji; 4. o drugem deželnem jeziku.

Za tekoče leto je poslalo gornjegrajsko učiteljsko društvo svojo letnino (2 gl. 80 kr.)

Istočasno z „Zavezo“ bode letos v Novem mestu zborovalo tudi „Pedagoško društvo“ v Krškem.

V Krškem, 4. julija 1895.

Za direktorij: **Iv. Lapažne.**

Iz koperskega okraja. Lep dan je bil dan zborovanja slovenskega učiteljskega društva za koperski okraj v Dekanih; vendar se je društveni

predsednik sè strahom oziral na vse strani, boječ se neskiepčnega števila pravih udov. Sreča mu je bila še mila, dovolj nas je bilo! Od neke strani se sliši: „Saj ni treba društva, saj ne doseže ničesar, čemu bodem plačeval letni goldinar?“ — Seveda: ko bi se učiteljske plače po društvenem prizadevanji vsako leto povišale, ali ko bi se plačala mastna potnina k zborovanju, navdušenost za društvo prikypelo bi do vrhunca! Ubogi ideali! Da so vsa učiteljska društva taka, kaj bi pa hoteli „Zavezi“? Tudi nastopi ne donajajo baje učitelju koristí. Jaz pa trdim, da koristi učitelju tudi najslabši nastop! Kritika, prava kritika, popravi vse: kritična razprava o nastopih je učiteljica učiteljem; po njej odpraviš marsikatero hibo, ki jo imaš pri poučevanji. Mrtve knjige ti v tej zadevi koristijo le deloma. Da bi se pa učitelj smatral popolnim, imel

bi prvi vnebovpijoči greh! Trije društveniki so bili opravičeni, ker jih nemila osoda preganja — toda kaj preganja drugo četvoro, ne vem. Obžaloval bi je, ako bi vsem veljale gornje besede!

Ob 9. uri nas je bilo torej zadostno število zbranih. Razveselili in navdušili smo se, ugledavši v naši sredini vrlega gospoda prečastnega osapskega dekana, koji si je pridobil naša srca s svojim vzglednim čustvom za vse dobro, lepo in plemenito. Tudi lazaretski gospod župnik nas je s svojo navzočnostjo počastil in s tem pokazal, da ga šolstvo zanima ter da čuti z nami. Dekanski nadžupan pokazal se je našim prijateljem in ostal z nami do razhoda.

Nekoliko pred 9. uro podala se je šolska mladež z dotičnim učiteljstvom v cerkev. Tamošnji prečastiti g. župnik izvolil je počakati nas z daritvijo sv. maše do 9. ure. Za njegovo uljudnost in ljubeznjivost bodi mu izrečena na tem mestu še posebna zahvala. Pri sv. maši so pokazali otroci-pevci, da imajo v svojem nadučitelji izvrstnega pevovodjo. Po sv. maši poslušali smo v šoli razlaganje „lastnih imen“ v prvem in „rilčkarjev“ v drugem razredu. V obče bili smo z obema zadovoljni, z drugim vendar zadovoljnejši. Malenkostne nedostatke popravila je pravična kritika. Nadaljujmo z nastopi — in kmalu se približamo popolnosti!

Naš velecejenjeni gospod okrajni šolski nadzornik udeleževal se je zborovanj vselej redno in točno; le k temu zborovanju niso mu dopuščala druga nujna opravila. Prihitel pa je vendar že k četrti točki dnevnega reda in s tem potrdil naše prepričanje, da mu je napredek šolstva na srečo.

Gospodje Kuret, Pečarič in Valentič bili so izvoljeni odposlancem v „Zavezo“. Predsedništvo iste se naprosi, da napové bodoča nje zborovanja v takih dnevih, ki ne bi zadrževali delegatov-orglavcev. Na to se je sicer že po nekoliko oziralo, a menim, da ne še popolnoma. Torek ali sredo bila bi za to najbolj primerna dneva — nikakor pa ne ponedeljek ali sobota, ali celo nedelja in praznik. Vlani se je zborovalo dan po Velikem Šmaru, to je kakor bi bilo v ponedeljek.

Z društvenim delovanjem in s štedljivostjo društvene blagajnice (saj ima čez 20 gl. prebitka navzlic temu, da se letnina deloma jako nemarno plačuje) bil je zbor zadovoljen.

Novi odbor bil je pa tako-le sestavljen: J. Valentič, predsednik; J. Pečarič, podpredsednik; I. Kuret, blagajnik (N. B. Ivan Kuret, nadučitelj v Dekanih, blagajnik!); A. Maslo, tajnik; F. Jereb, knjižničar; K. Mahnič, pevovodja — toraj vsi prejšnji izven tajnika.

Tudi se je marsikaj nasvetovalo, kar ima pa rešiti odbor v teku leta.

Po končanem dnevnem redu zaključil predsednik zborovanje s pozivom, da se spominjamo s posebno iskrenostjo in udanostjo presvitlega vladarja Njeg. Veličanstva Franciška Jožefa I. Odzovemo se po-

zivu, da vstanemo in zavrmo srčni trikratni „Živio!“

Telesno nas je okrepcal bivši nadžupan gospod I. Grižon z izborno postrežbo, izvrstno pripravljenimi jedili, najboljšo kapljico in skromno ceno. Imajoč — jaz podpisani — napako, da rad prehudo grajam, izpovem se, da je to klasifikovanje popolnoma pravično.

Po obedu se nam prijazno pridružita prečastita gospoda župnika dekanski in Sv. Antonski. Žal jima je bilo, da se nista mogla udeležiti zborovanja. Nam pa zadostuje prepričanje, da sta naša prijatelja, kojih z nami vred je resna briga za ljudsko omiko.

Nekaj pesmi smo prav dobro peli, nekaj pa precej slabo. Gospod pevovodja naj bi v prihodnje naznanil, katere pesmi se bodo pele, da se udjepevci za časa pripravijo.

Tudi napitnic ni manjkalo. Jaz le želim, da bi se vse vresničile. Napitnica velecejenjega gospoda nadzornika segala je v srce vsem. Sloga med učiteljstvom in duhovščino jej je bil zadržaj, dobro vedoč, da poslopje ni nikoli dozidano, ako jeden zida — a drugi podira. Bila je torej sprejeta z navdušenim „živio“! Društveni predsednik povdarja, da je zdaj duhovščina z učiteljstvom tega okraja v tako tesnej zvezi, da se tej slogi niti ne more napivati več želevaje, ampak jedino le potrjujoč. Burno odobravanje pričalo je o istinitosti teh besed. Ljubljani dekan in deželni poslanec prečastiti gospod J. Kompare slikal je v daljšem govoru različne šolske razmere. Iz njegove napitnice, iz njegovega dose-danjega vedenja in požrtvovalnosti poznati je, kako se za nas poteguj, ter kako nas povsod podpira: tu nam svetuje, tam nas navdušuje, zopet tu nas brani ter pospešuje našo čast in ugled. Že v naprej se veselimo, da bomo imeli v deželnem zboru moža, ki se bode za učiteljstvo krepko in vztrajno potegoval. Bog dal mnogo takih!

Mnogo se je še obravnavalo, oh, lepe misli, lepe želje — toda vse te želje ostanejo za zdaj vendar še vedno le — „pia desideria“.

Konečno napije društveni predsednik vsem zbranim, vsposodbujevaje nas, da delujemo z združenimi močmi čimdalje bolj v duševno in telesno blaginjo izročene nam mladine, iz koje vzgojimo rod zvest svoji veri, svojemu vladarju in svojemu domu.

S šolskim zahodom poslavljali smo se z nado, da se prihodnjič snidemo v obilnejšem številu — in to storimo, kajti drugače bode še hušje grajal vaš dobro-želeči Grajáč.

Iz novomeškega okraja. „Zborovalcem učiteljskega društva srčne pozdrave. Bodite složni in delavni kakor čebele in vspeh delovanju ne bode izostal“. — Tako budil in navduševal je telegrafičnim potom dne 4. t. m. naše v Novem mestu zborujoče učiteljsko društvo, bivši naš ljubljani nad-

zornik, našega društva častni ud, c. kr. gimn. ravnatelj preblagorodni gospod Andrej Senekovič. No, ob obilej udeležbi je res ukrenilo vse potrebno storiti, da bode VII. skupščina „Zaveze“ v Novem mestu vredna tovarišica svojim šestim prednicam, v kolikor je to odvisno od našega društva. Kdo bi si pa tega tudi ne prizadeval! Saj naša „Zaveza“ je naš ponos, je biser vsega slovenskega učiteljstva, katerega veliko dragocenost nam je varovati in negovati kakor zenico lastnega očesa.

Jedna programova točka VII. skupščine bode po sklepu upravnega Zavezinega odbora „beseda“ zvečer dne 4. septembra. Da boče pa ta sijajno izpala, treba je sodelovanja dovoljnega števila pevskih moči. *Novomeško učiteljsko društvo, kateremu je skrb za to izročena, se zatega delj tem potom obrača z najuljudnejim pozivom na p. n. gg. učiteljske peckve in učitelje peckve vsega slovenskega učiteljstva, kateri se za gotovo mislijo udeležiti letošnje skupščine ter pri koncertu sodelovati: naj blagovolé to po dopisnici sporočiti odboru oziroma društvenemu predsedniku g. F. Konciliji, nadučitelju v Žužemberku, vsaj v 14 dneh, da se jim pravočasno dostavijo glaske.*

Delegatom k VII. skupščini izvoljeni so: gospica Gizela Ekel in gg. Francišek Koncilija, Alojzij Jerše in Josip Schmoranzler.

Zborovalci niso pozabili spominjati se umrlega našega tovariša Vinka Kmeta, bivšega dičnega Zavezinega predsednika Vojteha Ribnikarja in staroste slovenskega učiteljstva velezasluznega Andreja Praprotnika. Toplimi besedami predsednikovimi in s tem, da smo raz sedeže vstali, smo poslavalili njih spomin.

Po zborovanji, zaključenem z navdušenimi „slava“-klici presvitlemu cesarju Francu Josipu I., dospel je za godbo in petje kakor tudi za povzdigo učiteljskega stanu ves vneti g. L. Potrebin, učitelj v Kostanjevici, ki se je bil, pozdravljajoč zborov-

valce, telegrafično že prej napovedal. Hvala mu srčna na njegovej požrtvovalnej trudoljubivosti in obljubljeni izdatnej pomoči in sodelovanji.

Zelo nas je pa tudi razveselil od logaškega, na Unci zborujočega okrajnega učiteljskega društva došli bratski pozdrav, mej tem ko se nas je nekaj v raznovrstnih pogovorih zabavalo v gostilni pri vrlem, vseh šaljivih muh polnem Štamburji. — Živeli!

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima v nedeljo dne 14. julija t. l. ob 10. uri dopoldne v celjski okoliski šoli svoj mesečni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. „Popotni spomini“; govori gospodična Mel. Sittig. 5. Prosti pogovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih. 6. Iz naše vprašalne škrinjice. 7. Navsveti. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Vabilo. Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v nedeljo 14. julija t. l. ob 1/2 11. uri predpoldne v ormoškem šolskem poslopji s sledečim vsopredom: 1. Zapisnik. 2. Došli dopisi. 3. Razgovori o letošnjih konferenčnih vprašanjih. 4. Volitev delegatov za občni zbor „Zaveze“ v Novem mesu. 5. Predlogi in navsveti. — K obilni udeležbi vabi najuljudneje odbor.

Iz Reichenburga. Dne 29. julija vršila se bode tukaj učiteljska konferencija za okraje Kozje, Sevnico in Brežice, pri katerej se bodo obravnavala sledeča vprašanja: a) Zakaj in kako je vestno pripraviti se na vsako učno uro? b) Na kaj se je ozirati pri izboranji, urejevanji in obravnavi učnega gradiva za spiseje? (Z učnim poskusom.) c) Katere prednosti ponuja prirodopisni pouk po združnem življenji in katerih načel se je držati pri poučevanji? Temu slede poročila knjižničarjev, volitve in navsveti.

Dopisi in druge vesti.

Izpred —ških planin. (Dopis.) Spoštovani g. urednik! Ker Vas poznam kot moža, ki se ravna po geslu: „Vsakemu svoje“, prosim Vas, dovolite mi toliko prostora v cenjenem listu svojem, da javno potožim svoje pregrehe in povem pokoro, ki me je doletela.

Neuganjiva osoda me je zanesla v drugem letu mojega učiteljevanja v idilično-gorsko vas, obdano od divje krasnih gorâ. Krasno življenje živim tu, ker, pod solncem zastoj bi iskati se trudil kraja, kateri bi utegnili bit temu jednak. Čist, z duhom gorskih cvetic napolnjen zrak preveva naše gorsko gnezdo, in kristalno čista voda, izvirajoča iz strmih

pečin, gasi nam poletno žejo in krepča ude. Za 25% se že čutim krepkejšo od kar bivam tu in moja zdrava barva mi pravi, da postanem tako močna kakor ajdovska deklica v pravljici, ako ostanem še dalje tu. A nekaj pogršam, kar mi greni življenje v tem čarokrasnem kraji. Saj znate, gosp. urednik, da je človek družno bitje; in to podedovano pregreho, da rada zahajam v prijetno človeško družbo, sem prinesla tudi v ta naš raj. No, gospod urednik, sedaj si pa mislite: Temu je lahko v okom priti. Ako je tako lep kraj, potem prileté vsako poletje gotovo tja tujci, liki lastovkam, in kje je domača družba? — Gospod župnik, gospod nadučitelj in

gospodi tovariši oziroma tovarišice, ali ni to dovolj družbe? Gospod urednik! Tujci nas ne obiskujejo in živega krsta ni videti celo leto tu. Gospod nadučitelj je sicer jako prijazen in ljudomil človek, ali živi le za svoj vrt, kjer ima najraznovrstnejšo floro, a njegova boljša polovica se pa ukvarja dan in noč z gospodinjstvom in otroki ter ima skoro gotovo kaj ženskih slabostij. Moj tovariš je samec, ki se pa noče doma dolgočasiti in meni družine delati, ker ima baje strah pred ljudsko bujno domišljijo. Župništa pa nimamo, hoditi moramo v bližnji trg v cerkev. Tu v trgu je pa že več življenja. Kmalu po mojem dohodu so me uvedle moje tovarišice v prijazne tržke hiše. Sicer je moje bivališče oddaljeno od trga dobro uro, a vendar rada korakam ob nedeljah in četrkih tja. Pristopila sem tudi tamošnjemu peskemu društvu, katero vsako zimo priredi v zvezi z gledališkimi diletanti nekaj veselice. Umevno je, da sem z dejanjem pospeševala te veselice. — Tako so mi postale nedelje in četrki dnevi duševnega užitka in veselja, in vsikdar sem radostnega srca pričakovala prostega dne. Pa, ni sreče brez nesreče. Našo šolo je obiskal c. kr. okrajni šolski nadzornik. Z menoj je bil nekako čudno čmeren in navdajal me je nekov strah, slutila sem, da bo nevihta. V šoli se mi je obneslo vse prav dobro. Odahnila sem se, ter lahke vesti pričakovala konferencije in obsodbe. Pa varala sem se. Po jako strogi in pedantični kritiki mi reče konečno gospod nadzornik: Od sedaj naprej dalje bodete poučevali ženska ročna dela po četrkih dopoldne; popoldne imate itak še dovolj časa, da greste v ——— se zabavate. — Molče sem shranila to puščico, samo v svojeji tili sobici sem si mislila pozneje: ima li pač gospod nadzornik pravico, se mešati v privatno življenje učitelja, ako to ni v nasprotju s šolskim delovanjem.

In zdaj zopet sedim vedno v svojem gnezdu ter v duhu obiskujem pevske vaje in gledališke predstave v prijaznem trgu ———; imam pa vsaj mirno in lahko vest, ker me navdaja zavest, da izpolnujem voljo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika!?

Popolnoma brez lastne volje se Vam klanja Vaša
Polonica.

Naprošeni smo, da objavimo ta-le

Poziv!

Štajerske učiteljske zaveze sklep v Ptuiju, prirediti prihodnje zavezino zborovanje v Voitsbergu, pozdravila je mestna občina z veseljem in se je ves občinski zastop konstituiral kot krajni odbor v izvrševanje priprav za ta učiteljski shod.

Dne 15. junija 1895 imel je krajni odbor, pomnožen po članih, ki niso v občinskem zastopu, svojo prvo sejo, v kateri je soglasno sklenil, najprisrčneje

povabiti vse učitelje in učiteljice, prijatelje šole in učiteljstva domovine, da se udeležijo štajerske učiteljske zaveze devetnajstega glavnega zborovanja dne 13. in 14. septembra 1895 v Voitsbergu.

Krajni odbor je prepričan, da se bode mestno prebivalstvo, znano kot prijazno šoli in učiteljstvu potrudilo, sprejeti prav prisrčno daljne in bližnje goste.

Učitelji in učiteljice! Pridite torej v prav velikem številu, da sodelujete v povzdigo in nadaljni razvoj našega šolstva!

Prav prisrčen pozdrav Vam izreče že danes
Krajni odbor devetnajste glavne skupščine štajerske učit. zaveze
v Voitsbergu, dne 16. junija 1895.

Predsednikov namestnik :	Predsednik :
Karol Singer	Dr. Griss,
rudarski oskrbnik.	župan.

Tajnika :

Maks Reichl in Julij Kock.

Oglasi naj se blagovoljivo poslati najpozneje **do 15. avgusta** tukajšnjemu krajnemu odboru. Z ozirom na olajšanje dela je želeli skupnih oglasov vseh udeležencev iz jednega šolskega kraja, da se jim lahko tudi pod tem jedinim naslovom pošljejo vdeležnice.

Oglas naj obseza ime, stan, prebivališče, pošto in določbo, želi li dotičnik prostega stanovanja, ali si ga hoče sam plačati.

Vspored slavnostij kakor tudi olajšave gledé na vožne troške naznanile se bodo pozneje.

Pro domo. Naša tiskarna nam je opetno naznanila, da zamore naš list le tedaj dalje in redno tiskati, ako se ji zaslužek sproti plačuje. Mi ji tega ne moremo zameriti; vsaj je red pri vsakem denarnem podjetji najvažnejša stvar. Pač pa se moramo čuditi onim našim odbirateljcem, ki tega nočejo uvideti in so tako malomarni, da odlagajo s pošiljatvo naročnine „ad kalendas graecam“. Prosimo jih, naj vsaj teh vrstic ne prezirajo in naj se vsak, ki je na listu še kaj dolžen, še v tem meseci ali vsaj začetkoma avgusta gotovo pri upravnistvu odzove, da ne bode kriv nerednosti pri izhajanju lista ali še hujega. — S starimi zanikerneži pa bode upravnistvo itak resneje postopalo. To pro domo o našem položaji.

(Nastanitev naših dijakov) v Mariboru dela starišem gostokrat veliko preglavic. Naznanjamo p. n. tovarišem po deželi, da je naš urednik, kateremu so tukajšnje razmere dobro znane, rad pripravljen v tem oziru posredovati in svetovati vsakemu, kdor se do njega obrne. Treba mu je le naznaniti poleg navadnih stvariij tičočih se dijaka, tudi ceno, po kateri se stanovanje želi.

(Okrajna učiteljska konferencija slovenskih in nemško-slovenskih ljudskih šol v Ljubljani) bode dne 13. julija ob 9. uri dopoldne v poslopji I. mestne deske petrazrednice v Poljskih ulicah. Dnevni red: I. Otvo-

ritev konferencije. II. Naznanila in opazke c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca o ljudskem šolstvu v Ljubljani s posebnim ozirom na razmere, ki so nastale vsled velikonočnega potresa. III. Izbor učnih knjig in beril za leto 1895/96. IV. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. V. Nasveti o nakupovanju knjig za okrajno učiteljsko knjižnico. VI. Volitev treh udov knjižničnega odbora za šolsko leto 1895/96. VII. Volitev stalnega odbora za leto 1895/96. VIII. Samostalni predlegi. Pripomnja: Po okrajni učiteljski konferenciji se ob 11. uri dopoldne zberó stalni učitelji in stalne učiteljice, dalje tisti pomožni učitelji in tiste pomožne učiteljice, ki imajo spričevalo učne usposobljenosti za ljudske šole, z vseh mestnih javnih ljudskih šol v mestni dvorani, da si izvolijo v zmislu § 19., točka c, zakona z dne 25. februarja 1895. 1. svojega zastopnika v c. kr. mestnem šolskem svetu namesto gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Andreja Žumra, ki odide na svoje novo službeno mesto v Kranj.

(Okrajna učiteljska konferencija za logaški okraj) bode 17. t. m. v Dolenjem Logatci. Na dnevnem redu so te točke: 1. Nagovor predsednikov in imenovanje njegovega namestnika. 2. Volitev dveh zapisnikarjev. 3. Poročilo nadzornikovo o stanju šol. 4. Poročilo o podrobnem učnem načrtu iz računstva za ljudske šole logaškega okraja. Poročevalec g. učitelj Ivan Šega. 5. Najnovejši pojavi na pedagoškem polju. Poroča za knjižniški odbor g. učitelj Ivan Šega. 6. O pravopisju v ljudskih šolah. Poročevalec gosp. nadučitelj Janko Leban. 7. Izbor učnih knjig za šolsko leto 1895/96. Poroča za stalni odbor g. nadučitelj Janez Kerne. 8. Poročilo knjižničnega odbora ter volitev dveh pregledovalcev računov. 9. Volitev knjižničnega odbora. 10. Volitev stalnega odbora. 11. Samostalni nasveti. 12. Po konferenciji volitev jednega zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajni šolski svet.

(Stavba in oprava ljudskih šol.) Najvišji zdravstveni svet na Dunaji izrekel je na zahtevanje naučnega ministerstva v svoji zadnji seji strokovno sodbo o potrebi pregledovanja določb raznih kraljevin in deželâ, tičočih se stavbe in oprave ljudskih šol in označil one higienične zahteve, na katere naj bi se naj v dotičnih odredbah oziralo po sedanjem znanstvenem stanju.

(Zagrebske šole) so se zatvorile pred koncem junija; kajti v Zagrebu imajo počitnice meseca julija in avgusta. Na odotni realni gimnaziji so bili dijaki napravili ob sklepu veliko rabuko, ker so bili baje od profesorjev preostro klasifikovani. — Mosko učiteljske, ki šteje 4 tečaje in šestrazredno vadnico, imelo je letos v svojem zavodu in-

ternat, t. j. stan in hrana v šoli; v njem je bilo že 60 dijakov, katerih število se bode drugo leto znabit na 100 pomnožilo. Učiteljski zbor te šole šteje 28 moči, od katerih je bilo polovica po dokončani šoli, 27. junija izletelo na slovensko stran v Krško in Rajhenburg, kjer so jih slovenski učitelji presrečno pozdravili.

(Novi šolski zakon v Belgiji.) V Belgiji se sedaj veronauk v mnogih šolah ne poučuje. Sedanja vlada je zbornici predložila načrt zakona, po katerem bi se v vse ljudske šole zopet upeljal pouk veronauka in bi ta veljal kot prvi predmet. Poleg tega bi se zasebnim šolam, katere vodijo verski redi, priznale jednake pravice z državnimi šolami. Veronauk v šolah bodo učili duhovniki ali pa učitelji pod duhovskim nadzorstvom. Večina za to predlogo je v zbornici že zagotovljena, če tudi se bodo radikalci in socijalisti hudo ustavljali. Poročevalec o tej stvari bode poslanec Woeste.

(Nove bankovce v kronski veljavi) namerava izdati avstro-ogerska banka. Najprej mislijo na bankovce 1000, 500, 100 in 50 kron. Njihova oblika bode nekoliko manjša, in bankovci po 50 kron bodo prilično toliki, kakor sedanji bankovci po 10 gld. Barva ostane jednaka sedanji, ker se vsaj fotografičnim potom ne dajo ponarediti. Bankovci po 1000 kron imajo na obeh straneh ženske podobe, ki predstavljajo Avstrijo, oziroma Ogersko, na štirih voglih pa številko tisoč. Skoro jednaki so bankovci po 500 kron. Bankovci po 100 kron imajo na nemški tekstni strani plavo, na ogerski črno žensko podobo z diademom, in note po 50 kron so podobne sedanjim tisočakom.

(Starorimska tiskarna.) Kakor poroča rumunski list „Foia Diecesana“ v Karansebesu v južni Ogerski, je baje arhitekt in preiskovalec starin Adrijan Diaconu našel v razvalinah nekdanjega rimskega castruma „Bersovia“ pri Bogsanu blizu Temešvara neovrgljive dokaze za to, da so Rimljani, specijelno člani četrte legije Flavia Felix že v drugem stoletju po Kristusovem rojstvu poznali tiskanje s posamičnimi tipi in tudi res tiskali v Bersoviji. Sicer pa govori tudi neko mesto v Ciceronu jasno zato, da so Rimljani poznali tiskanje s posamičnimi tipi. To epohalno najdbo sta tudi že dva akademika iz Bukarešta preiskala in potrdila. V kratkem hoče Diaconu prijaviti izvirne dokaze za svojo trditev.

Premembe pri učiteljstvu. Nadučitelja gg. Anton Šmidinger pri Sv. Petru pod Sv. Gorani in Emerik Moric na Zdolah pri Vidnu, sta s službami menjala. — Gospodičina Ana Janžar, podučiteljica v Jarenini, pride k Gornji Sv. Kungoti.

Razpis natečajev.

Št. 287.

Učiteljske službe.

Z 1. novembrom 1895 je nadomestiti sledeče učiteljske službe:

1. V šolskem okraji Ljutomerskem:

Služba podučiteljice na dekliški šoli v Ljutomeru (III. pl. vrsta) začasno in podučiteljski službi na ljudskih šolah pri Malinedelji in Veržeji (IV. pl. vrsta) stalno oziroma začasno.

2. V šolskem okraju Gornoradgorskem:

Na ljudski šoli pri Sv. Jurji na Ščavnici (IV. pl. vrsta) učiteljska in dve podučiteljski službi, in podučiteljska služba na ljudskih šolah pri Sv. Duhu in na Ščavnici (IV. pl. vrsta) stalno oziroma tudi začasno.

Nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje, obložene tudi s spričevalom zrelosti in z dokazom avstrijskega državljanstva službenim potom najdalje **do konca meseca julija t. l.** pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Okr. š. svet Ljutomer — Gornjaradgona, 24. junija 1895.

Predsednik.

Št. 287.

Razpis služb.

V tem šolskem okraji se razpisuje služba:

1. definitivnega nadučitelja in voditelja in
2. definitivne učiteljice na dvorazrednici v Podmelci;
3. potovalnega podučitelja za Čadra-Zadlaž.

Dohodki so določeni in deželni postavi z dne 4. marca 1879 št. 9 oziroma 10. marca 1870 št. 18. Potovalni učitelj dobiva 50 gld. osebne doklade in 100 gld. na potniini.

Prošnje s postavnimi spričevali imajo se vložiti postavnim potom **v dobi 6 tednov** po razglasu tega v uradnem listu „Osservatore Triestino“.

C. kr. okr. šol. svet v Tominu, 20. junija 1895.

Predsednik.

Št. 176.

Podučiteljsko mesto.

III.

Na štirirazredni šoli pri Sv. Lenartu v Slov. gor. se razpisuje podučiteljsko mesto v III. plačilnem razredu, namesto prostega stanovanja plačuje krajni šolski svet 3 gld. in provizorično nameščeni podučitelj dobiva od okrajnega zastopa še tudi 30 gld. na leto.

Prosileci naj vložijo svoje prošnje, podprte s spričevalom učne sposobnosti, zreloizpitnim spričevalom in z domovnico, **do 20. julija t. l.** pri krajnem šolskem svetu št. lenarskem, tudi morajo biti izprašani iz nemškega in slovenskega učnega jezika.

Okr. šol. svet Šentlenartski, 12. jun. 1895.

2-2

Predsednik: Kankovský s. r. .

Št. 453.

Opetni razpis.

Na četirirazredni ljudski šoli III. plačilne vrste v Ribnici se podeli definitivno ali tudi provizorično podučiteljska služba s prostim stanovanjem. S to službo je združen ekskurendo-pouk pri Sv. Bolfanku, za kojega je dovoljena posebna mesečna nagrada 15—20 gld.

Nemškega in slovenskega jezika zmožni prošniki naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom **do konca julija t. l.** pri krajnem šolskem svetu v Ribnici (Reifnig a. d. K. B.).

Okr. šol. svet Marenberg, 1. julija 1895.

Predsednik: Finetti s. r.

Lak za šolske table brez leska,

kilogram 2 gold.

Tintni ekstrakt, nestrupeni,

1 kilogr. za 8—10 kilogr. dobre tinte za šolsko rabo, 1 kilogram 1 gld. 20 kr. priporoča

Adolf Hauptmann,

5-10

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja v Ljubljani

razpošilja na zahtevanje brezplačno in franko svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnežev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih, oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografe, emajl-, majolika- in lazurnih barv, potrebnih za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov **za obrtnijo, šole in domačo rabo.**

Vsebina. I. † Anton Praprotnik. G. — II. Je-li res učiteljstvo krivo slabe vzgoje šolske mladine. (Fran Podobnik.) — III. Leposlovje — izobraževalna sila. (Prof. Janko Košan.) (VII.) — IV. Listek. (Tutti frutti.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji in inserat.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)